# ASHAB'UL HADİS'İN ÖZELLİKLERİ

## TE'VİLU MUHTELİF'İL HADİS

## İBNİ KUTEYBE (213-276H),

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

"Ashab'ul Hadis'e gelince; onlar hakkı (hakikatı), bulabilecekleri yerlerde arayıp, araştırdılar. Şarkta ve garbta, karada ve denizde Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hadislerini, eserlerini (haberlerini) aramaları ve onun sünnetine uymaları sebebiyle Allah'a yaklaştılar. Onlardan biri tek bir hadis veya sünnet için, yayan yola çıkar ıssız çöllerde konaklar ve bunu sadece, o hadisi nakledenin ağzından işitebilmek için yapardı."

(...)

"Sonra Ashab'ul Hadis, sahihini ve sakimini (sahih olmayanını), nasihini ve mensuhunu, fukahadan kimlerin hadislere muhalif bir görüş ileri sürdüğünü anlayasıya kadar, haberleri (hadisleri) araştırmaya ve incelemeye devam ettiler. Yukarıdaki hususları açıklayıp bildirmeleri sayesinde "hak" gizli iken ortaya çıkmış, kaybolmuş iken yayılmış, dağınık bir halde parça parça iken biraraya toplanmıştır. Yine onların bu çalışmaları sayesinde sünnetten yüz çevirenler ona boyun eğmiş, sünnetten haberi olmayan sünnetten haberdar olmuş, önceleri Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hadislerine muhalif olsa bile fulan veya falan kimsenin reyi (içtihadı) ile hüküm verirken, bundan sonra Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in hadisleri ile hüküm verir olmuştur."

(…)

"Keza insanların yaratıldıkları fıtratları ve salim düşünce de onların iftiralarının asılsızlığını ortaya çıkarır. Fıtrata gelelim: Bir adam bir şehre gitse ve orada Kaderiyyeyi veya Mürcie'yi kendisine göstermelerini istese, küçük-büyük, kadın veya ihtiyar, avam veya havas veya sokak takımı hepsi de şüphesiz, bu isimde kim varsa onu gösterirler. Eğer Ehl'üs Sünnet'i göstermelerini istese insanlar Ashab'ul Hadis'i gösterirlerdi."

(…)

"Eğer: "Kelamcılardan her fırka kendi itikadının hak (doğru) olduğuna, muhalifin ise dalalet ve hevay-ı nefs üzerinde olduğuna inanır. Ashab'ul Hadis de kendi mezhepleri(nin hak olduğu) hususunda böyledirler. Ashab'ul Hadis hak üzre (doğru yolda) olduklarını kat'i bir şekilde nasıl bildiler?" derlerse, onlara şöyle cevab verilir: "Muhakkak ki, Ehl'ul Makalat (kelam ehli) her ne kadar ihtilaf içerisinde olsalar ve onlardan her bir sınıf, hakkın kendisinin iddia ettiği görüşte olduğunu söylüyor ise de, yine de hepsi, Allah'ın Kitabı'na sahip, Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in sünnetine yapışan kimsenin, (hakkın) nur(u) ile aydınlanmış, rüşd (doğruluk) kapısını açmış ve hakkı tam yerinde aramış olacağı üzerinde ihtilafları olmayıp bu hususta müttefiktirler.

Ashab'ul Hadis'i bu yolda yürümekten ancak zalimler alıkoyabilir. Çünkü onlar dini hususların hiçbiri için, ne istihsana ne kıyas ve nazara (akli muhakeme), ne geçmişlerin felsefe kitaplarına ve ne de sonraki Kelamcılara hiçbirşey havale etmezler."